

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki uyuşmazlıkların çözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/293)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1835/2987

15 . 9 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 12 . 9 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki uyuşmazlıkların çözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Ismet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

26 Haziran 1945 tarihinde Sanfransisko'da akdedilip tarafımızdan da imza edilmiş olan Birleşmiş Milletler Yasası ile Milletlerarası Adalet Divanı statüsü 15 Ağustos 1945 tarihli ve 4801 sayılı Kanunla onaylanmıştır.

Milletlerarası Adalet Divanı statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, «İşbu statüye taraf olan Devletler, her hangi bir zaman, aynı vecibeyi kabul eden her hangi başka bir Devlete karşı, mevzuu aşağıda gösterilmiş olan hukuki mahiyette uyuşmazlıkların hepsi hususunda Divanın kaza hakkını bihakkin ve özel anlaşma olmaksızın, mecburi olarak tanıdıklarını beyan edebilirler» denilmektedir. Divanın mecburi yargı yetkisinin tanınmasını gerektiren hukuki mahiyetteki uyuşmazlıklar şunlardır :

- a) Bir andlaşmanın yorumlanması;
- b) Devletlerarası hukuka ait her husus;
- c) Sabit olduğu takdirde, milletlerarası bir taahhüdün ihlâlini teşkil edebilecek olan bir vakanın gerçekliği;
- d) Milletlerarası bir taahhüdün ihlâlinin icabettirdiği tazminatın mahiyet veya vüsatı.

Milletlerarası Adalet Divanının mecburi yargı yetkisini tanımak hususunda yapılacak beyanlar, yukarıda sayılan uyuşmazlıklarda, statüye taraf olan devletler için tamamen ihtiyari bir mahiyettedir.

Aynı maddenin 3 nci fıkrasında bu beyanların kayıtsız şartsız olarak yahut müteakabiliyet şartlarıyla birkaç veya bâzı devletlerce veya muayyen bir müddet için yapılabileceği belirtilmiştir.

Birleşmiş Milletler amaçlarına samimi surette bağlı bulunan ve milletlerarası uyumsuzlukların barışçı yollar ile çözümlenmesi hususunda Hükümetimizin öteden beri sarf ettiği gayretlerin tabii neticesi ve statünün kabul ettiği umdelerin tarafımızdan benimsemesinin bir ifadesi olarak statünün 2 nci fıkrasında derpiş edilen hallerde Divanın mecburi yargı yetkisinin beş yıl süre ile tarafımızdan tanınması 12 Mayıs 1947 tarihli ve 5047 sayılı Kanunla kabul ve onaylanmıştır.

22 Mayıs 1952 tarihinde süresi biten bu kanun önce 10 Mart 1954 tarihli ve 6357 sayılı Kanunla, daha sonra 25 Haziran 1958 tarihli ve 7153 sayılı Kanunla beşer yıl süre ile uzatılmıştır.

Milletlerarası olayların süratle gelişmesi konusunda doğması muhtemel bâzı durumları önceden karşılamak ve milletlerarası uyumsuzlukların barışçı yollar ile çözümlenmesini hedef güden prensiplere bağlılığımızı teyit maksadıyla, bahis konusu ihtiyari kayda katılmamızın 22 Mayıs 1962 tarihinden itibaren beş yıl daha uzatılması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/293
Karar No. 25

17.2.1963

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsününün 36 nci maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukuki uyumsuzlukların çözümlenmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair olan kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Gerekece belirtilen sebeplerle derpiş olunan esaslar komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur. Dışişleri Komisyonu Başkanı

yerine Sözcü	Kâtip				
İstanbul	Sivas	Adana	Bursa	Diyarbakır	
C. Baban	G. Sarısözen	K. Gülek	M. Tayyar	V. Pirinçcioğlu	
Hatay	İstanbul	İstanbul	Kastamonu	Kocaeli	Manisa
A. M. Bereketoğlu	Ö. Z. Dorman	S. Sarper	İ. Ş. Dura	N. Erim	H. Kubat
	Manisa	Zonguldak			
	N. Yenişehirlioğlu	K. Esengin			

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/293
Karar No. : 76

31 . 5 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsününün 36 ne maddesinin 2 ne fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyuşmazlıkların çözümlmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair olan kanun tasarısı, ilgili başkanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü. :

Gerekeede belirtilen sebeplerle derpiş olunan esaslar Komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve tasarısı aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı
Denizli
H. Oral

Başkan V.
Erzurum
N. Diler

Çorum
A. Güler
İmzada bulunamadı

Çanakkale
B. Arat

Elâzığ
N. Güray

İstanbul
S. Vardarlı

Kars
L. Aküzüm

Kayseri
A. Aras

Konya
S. Aytan
İmzada bulunamadı

Siirt
C. Aydın

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyumsuzlukların çözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkındaki 5047 sayılı Kanunun yeniden uzatılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Milletlerarası Adalet Divanı Statüsünün 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında derpiş olunan ve hukukî uyumsuzlukların çözülmesi hususunda Divanın yargı hakkını önceden tanımayı gerektiren ihtiyari kayda katılmamız hakkında olup, 6357 ve 7153 sayılı kanunlarla beşer yıl uzatılmış bulunan 12 Mayıs 1947 tarihli ve 5047 sayılı Kanun, yeniden beş yıl süre ile uzatılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun 23 Mayıs 1962 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12 . 9 . 1962

Başbakan <i>İsmet İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>Ekrem Alican</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>Hasan Dinçer</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>Turhan Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı <i>H. O. Bekata</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>	Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>S. Kurultuoğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>Feridun Cemal Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>Ferid Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>İ. Seçkin</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Y. Azizoglu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı <i>M. İzmen</i>	Ulaştırma Bakanı <i>Rifat Ökten</i>	Çalışma Bakanı <i>Bülent Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>Fethi Çelikbaş</i>	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. Tevfik Karasapan</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>	